

פרוטוקול מספר 21/ב'
מישיבת הוועדה לענייני פנים
שהתקיימה ביום ד', י"ז אדר ב' תשי"ז - 20.3.57
בשעה 10.10

משתתפים:

- י. ריפתין - יו"ר
- ד. הכהן
- ח. טובי
- ח. לנדאו
- י. שופמן
- ש. שורש

מזמנים:

שר המשטרה ב.ש. שיטרית
מר בן-פורת - מספרת ישראל

סדר-היום:

הסגן הדיון בענייני המשטרה

היו"ר י. ריפתין:

פותח את הישיבה.

ח. לנדאו:

יש לי מספר הערות לדבריו של שר המשטרה בישיבה הקודמת. הנושא שביקשתי להעלות אינו חופף בדיוק את דברי השר. את העובדות שצינתי ציינתי רק כדוגמה. כוונתי היתה טובה, כי הסדובר איננו בפרטים אלא על כוון ועל רוח.

אין לי אישית שום דבר נגד המפקח הכללי. אבל הוא עושה דברים חמורים מאד המטילים צל על מהימנותה של המשטרה כולה ומערערים את אמונו של הציבור. המפקח עשה דבר שבמדינה תקינה היה טפוס עגורו. כוונתי להתנהגותו בעניין הקצין שטיינברג. כיצד זה יכול מפקח משטרה להאשים אדם בפוסמי בהאשמות חמורות ביותר, לחדור לחדר-המטבח שלו, להרוס לא רק את הקריירה שלו אלא את חייו, ולומר טראש: לא אתבע אותך למשפט, ואף אתה אינך יכול לתבוע אותי למשפט. סחר יכול לעשות זאת לכל אורח אחר במדינה, ולאן נגיע בדרך זו? ואילו שר המשטרה עבר על הענין לשה"י. האם אינכם רואים גזה פתח לדיסורליזציה מוחלטת, בייחוד כשהסדובר באיש שבידו הופקד החוק ושטירתו? אינני מתכוון לעצם הדברים שנתגלו במשפט, אלא לאותם דברים שהיו לפני המשפט. אני מציע אפוא שתסיקו מסקנות למען שמה הטוב של המשטרה. ואני שוקל בדעתי אם לא לפנות אישית למר סחר ולבקש ממנו שיסתלק. אני מציע להתייחס בכל הרצינות לשאלה זו, כי זוהי הנקודה הסטלית בפרשה כולה.

עתה אני עובר להתנהגותו של קצין שבי, הקצין הופסטטר שזוהי הפעם השניה לו שהוא מכין עדים לעדות. היתה מצלו פרשה דומה בימי ג'למי. גם אז הודה שקרא לעדים והכין אותם לעדות. ואילו עתה אמרה השופטת סמיר בפסה"ד שלה שאינה יודעת מדוע קרא הופסטטר לעד לפני עדותו, כביכול כדי לשכנע אותו שיגיד את האמת. אם קצין כזה, שהוא ראש מחלקת החקירות של המשטרה ומטונה על שטירת האמת, מכין עדי-שקר - כפי שנתגלה העד הזה - ובפעם שניה, כיצד יתרשם מכך אורח בישראל? ואגב, אחרי ג'למי הועלה האיש הזה בדרגה, והענין היכה גלים. מדוע אין השר עושה נגדו שום דבר? אני מבין שמי-אפשר להעמיד אותו לחקירה במשטרה, כיוון שאין שם מי שיחקור אותו, בייחוד שנגד המפקח הכללי רובצות האשמות חמורות.

ח. לנדאו:

או, קחו למשל את ענין הקצין זוהר, ראש
המסטרה הכלכלית, אדם אינטליגנטי ונבון. מה חיפשו הקצין זוהר בפרשת
שטיינברג? הוא היה אחד העדים במשפט זה, והדברים פורסמו
בעתונות.

לא אדבר על הקצין זינגר והקצין טינקובסקי.
הטענה היא שאלה ייתבעו לדין על עדות שקר על רקע פסח"ד של השופטת
שקבעה שעדותם היתה עדות שקר. אבל האם נתן השר פעם את דעתו על
תופעת הקפיצה מן החלונות במסטרה הכלכלית? שני יהודים
קפצו מהחלון באגף החקירות. אולי זוהי תוצאה של שיטות חקירה,
ואולי כדאי לתהות על קנקנן?

כל המקרים הללו אינם מקרים סלמטה. הם
מקרים של צמרת המסטרה. ואם יתפתחו הדברים כך - צד לי טאד, אבל
אסון הציבור כלפי המסטרה יאבד כליל, ולאזרח תינתן דוגמה של
הפקרות ציבורית מוחלטת.

עתה לענין הסתרת. מתברר מן הידיעות
בעתונים שלמסטרה היו מודיעים שט. זה בסדר גמור. רצח אדם הוא
ענין חמור ולא באקרה פותרים בעיות כשיש בי"ד בסדינה. אבל מה עושה
המסטרה בענין זה? היא מדליפה ידיעות, מכחישה ולא מכחישה, העצורים
מודים ואינם מודים, וחוזר חלילה. אם היה לכם מודיע במסתרת, כפי
שנתם מודים בעצמכם, הרי ידע את הענין, ומדוע נתתם שיבוץ הרצח?
כבר קרו מקרים של מודיעים של מסטרה בתוך סתרות, אם כי לא תמיד
הצליחו. אתם בכל זאת ידעתם על הענין, כי הצלחתם לגלות הכל
כל-כך מהר לאחר-מכן, ומדוע לא הצלחתם למנוע את הרצח?

הנה, מתגלים מחסנים, מחסן ליום, וזה
על-יד זה, מחסנים הקיימים כבר כנראה משנת 1948. ברור, דבר חמור
הוא שיש מחסני-סתר כאלה בסדינה. אבל עובדה היא שהנשק הזה נמצא
באדמה זה שמונה שנים, ומדוע חכיתם עד היום והחזקתם אותם לעת-טווא
ועכשיו אתם מגישים אותם על מגש?

י. שופטן:
כאן הטענה איננה כלפי המסטרה.

ח. לנדאו:

אבל "סדרים" את המסטרה. גיליתם אפוא את
המחסנים, ואילו את בעל המחסנים, שהוא האחראי
להם, שיחררו בערבות עצמית. אני שבור שהדברים הללו עושים רושם
מוזר טאד. יש לי דעה מסלי על כל הענין הזה, אבל זהו ענין ההולך
ונשפט והוא סוב-יודיצה ולכן צריך כאן לנגוע רק באספקט הציבורי
שלו.

הייתי רוצה אפוא לדעת באמת: כיצד אתם
עובדים? האם אתם רק זרוע מבצעת המקבלת הוראות ופועלת עפ"י הן
באופן עורר? הייתי מבקש לדעת - אם שר המסטרה יודע - מה קורה
כאן?

ד. הכהן:

ח"כ לנדאו קבע כאן דברג כלליים ולא
כלליים, ודורש לפטר איש זה או אחר. קראתי
את פסח"ד של השופטת שמיר. כל הכבוד לשופטת, אבל גם שופטים הם
בני-אדם. נדמה לי שזהו המקרה היחיד שראש המסטרה הוא נכסן כל
השנים אותו אדם, בפרט כשאדם זה אינו זקוק דוקא למסרה זו לשט
פרנסתו. אני חושב שזוהי אחריות אזרחית מסדרגה ראשונה, שהוא
מחזיק במסרה זו ונמצא כל הזמן בחלון-ראווה בתוקף תפקידו והוא
מחזיק מעמד. אינני רואה כיום לא בקצונה ולא בשום מקום אחר אדם
שיוכל לטלא את התפקיד הזה בצורה יותר טובה. אינני יודע כיצד היה
מתנהג כל אדם אחר שהיה נמצא במשך שבועיים במצב בו עמד מר סחר
בביהמ"ש, וזה לאחר שלציבור שלנו יש כלפי המסטרה היחס שיש לו.

ישיבת ועדת הפנים
20.3.57

ד. הכהן:

ח"כ לנדאו הזכיר את הקצין הופשטטר. הכרתי אותו כשהייתי חבר ועדת החקירה הפרלמנטרית לענין ג'למי. הוא עשה עלי רושם של אדם אינטליגנטי מאד, אדם שללא כל ספק היה מצליח בתור עורך פרטי. זהו טיפוס של שוטר גבוה כפי שהייתי רוצה לראות בסדינת ישראל. אין זה נכון שהוא הכין את העד. הוא דיבר עם העד והסביר לו מה פירוש הדבר להיות עד בביהמ"ש, להגיד את האמת וכו'. הוא חייב את העד באופן כללי, ואינני יודע אם אני לא הייתי יעושה כך. לטענה מדוע הועלה בדרגה אחרי ג'למי - אני חושב שצריך היה בהחלט לעלות בדרגה.

לטענה: מדוע נתתם סיבוצע הרצח? - איש-טחורת אחד יכול להטיל טרור בעיר, וקשה מאד להניח עליו את היד. שאלו אותי לא פעם: מדוע יש שוטרי-ראש כה רבים לבן-גוריון? ואני אומר: לא מוזיק שיהיו שוטרי-ראש רבים, לא לבן-גוריון ולא לבגין ולא לאחרים. כי אני סחחרת אלה פושעים המסוגלים לכל. לטענה ששיחררו את בעל הסחסן בערבות עצמית: מדוע אתה סתערב בטכניקה של המסטרה? אולי עי"כ רוצים למצוא ולגלות עוד טשה? תן להם לעבוד ולגלות את הרצח ואת מי שעומד מאחורי כל זה. אולי דוקא האיש הזה הוא המפתח לכך. כל הסיסנים שהביא ח"כ לנדאו טראם דוקא שהמסטרה עובדת היטב. כל הכבוד למסטרה שתפסה ענין כזה תוך טעה או שעתיים לאחר הרצח. אשר לטענה שלא שטרו היטב על קטטה: כמה זמן אפשר לשמור עליו או על כל אדם אחר העלול להיות צפוי להירצח? עובדה היא שהמסטרה גילתה את הענין תוך זמן קצר, ועבור גילוי זה מגיעה למר טחר לחיצת-יד. אשר לסחסן - זהו סחסן טטש ולא כלי-נשק שנשאר במקרה טיטי הסחחרת ונשכח. זהו נשק סטטפליט בו היטב, זהו דבר הקיים וישנו.

הייתי אומר אפוא לח"כ לנדאו: עם כל יחסו למסטרה, ועם כל עברו, על ענין זה מגיעה תודה למסטרה, ובהזדמנות זו רציתי לומר לכבוד שר המסטרה, ובאמצעותו לכל המנגנון העובד כך: מגיעה לכם כל התודה.

י. שופטון:
לענין הקצין הופשטטר והכנת עדים: אני חנין האסכולה הקונטיננטלית, ומוציאה אותי טן הכלים השיטה האנגלו-סכסית של הכנת עדים ע"י הגדדים. אבל גם לפי השיטה האנגלו-סכסית שונה הוא הטצב כשהמסטרה מכינה את העדים. לכל היותר יכול פתקליט הסחחז לדבר עם העד, בתור אחד הצדדים.

טר בו-פורת: הקצין עשה זאת לפי הוראות פרקליט הסחחז.

י. שופטון:
אין כאן פרוקורה. בפסה"ד של השופטט שטיד נאטר שהקצין עשה זאת בידיעת פרקליט הסחחז, וזה עוד יותר גרוע. כי אסור לפרקליט הסחחז לתת הוראה כזאת. ואוי-ואבוי אם צריך ללמד אצלנו שוטרים להגיד את האמת לפני שוטם באים להעיד בביהמ"ש. לכן אני חושב שכל מה שאמר ח"כ לנדאו בענין זה נכון מאד. כי כאן נכנס הקצין הופשטטר לנעלים לא שלו והפך צד בענין.

אשר לענין הסחחרת: כל הכבוד למסטרה שטצאה את החשודים. יחסנו לכל פעולות טרור אינדיבידואלי ידוע לא טהיום, לא טנו ולא האצ"ל השתטטנו אף פעם בטרור אינדיבידואלי. בטוט מקרה אין טנו רואים טוצא עי"כ שרוצחים אדם. יחסנו לקטטנר היה ידוע, אבל אין טנו רואים פתרון לדבר בכך שנרצח ע"י טישהו שלוקט את האקדח לידינו בתור חוק.

אבל דוקא הטחירות בה נפתרה הבעיה ספתיעה, ולא טבחיתת הכשרון של החוקרים. יש סיפור ידוע על סחחרת בת טבעה אנשים, שכל טחד טהם נקרא על שם אחד טיטי השבוע, ואח"כ טתברר שכל חברי הסחחרת, כולל "טיטטר טנדיי" ראש הסחחרת, הם טנשי הטטטרה החטטית. אני בטוח שכאן המטטרה חפה טכל פשע, כי יש עוד טוסדות בטדינה הטטפליט בכל טיני ענינים, פרט למטטרה. אני רק טטוכנע שבמקרה זה את "טיטטר טנדיי" של הסחחרת הזאת לא יטצאו. דוקא החפזון הגדול בגילוי הכל אומר "דרשני".

ת. טרני: אינני חושב שבועדת הפנים נבו יכולים להיות שופטים לגבי שוטר או קצין זה או אחר על התנהגותו. אנו רק סוציאליסטים מקום להעיר למשטרה, כדי שתטיק מסקנות. אבל אני חושב שהשאלה כללית יותר, ואיננה שאלת הקצין שטיינברג או הקצין הופשטר.

לאחרונה לא עובר חודש מבלי שיעלה בציבור משפט כלשהו בו אין המשטרה מעורבת בצורה כלשהי. המסקנה היא שבציבור יש הרגשה רעה כלפי המשטרה, ומתגלים דברים המראים על אנשים שיש להם עסקים בלתי-כשרים והם מועלים בתפקידם וכו'. יהיה פס'ד במשפט המתנהל עתה בת"א אשר יהיה, המסקנה הציבורית היחידה היא שכאן מתגלים דברים המעידים על רקבון, וחייב אפוא להיות טיהור כללי בטבגבון המשטרה.

אני מציע אפוא שמליץ על הקמת ועדה פרלמנטרית אשר תחקור את הטבגבון של המשטרה ואת תלונות הציבור, ותטיק מסקנות.

שנית, אם שר המשטרה רוצה שבציבור יהיה יחס רציני לביקורת הנשמעת מצד שופט או ועדה כלשהי - חייבים לנקוט בדרך אחרת כלפי הביקורת הזאת. הושמעה, למשל, ביקורת על כל מיני קצינים ושיטות בקשר לפרשת שטיינברג. המשטרה צריכה מתוך אינטרס שלה לטהר את האווירה שנוצרה ע"י סילוק אלמנטים כאלה ששסם מוכתם. כיום לא מתחשבת המשטרה בשום ביקורת ציבורית ובשום מסקנות של שופטים, וזה אינו טוב.

למשל: ב-1949 המליצה ועדה מטלתית וציבורית לפטר קצין משטרה בענין רצה סיומה סירונינסקי. מדוע טוחזק קצין זה במשטרה עד היום, ועוד בדרגה יותר גבוהה משהיה?

בהזדמנות זו רציתי לשאול את שר המשטרה בנוגע לפרשת הפועל סלוד שהיה בביקור בעזה במסגרת משלחת של פועלים. הודיעו לאבינו שהוא נאסר שם ע"י המשטרה. שלחתו בענין זה מברק לשר, ולא קיבלתי תשובה. ואינני מתכוון לחשובה פורמלית.

שר המשטרה: בענין זה יש לי גם שמילתה, ואענה לך במסגרת חשובתי על השאילתה.

ש. שורש: לא נכון שבציבור יש יחס לא טוב כלפי המשטרה. אני נפגש עם חוגי ציבור שונים, ואני רואה דוקא שיש סלוא ההכרה למשטרה. יש יד המכוונת, מחנכת, מטפלת ודואגת לדברים. אני מסוכנע גם שהצלחתה או אי-הצלחתה של המשטרה תלויה ביחס של הציבור אליה. המשטרה היא חלק מהציבור, ומה שמתרחש בציבוריות במדינה משתקף בצורה זו או אחרת גם בקשטרה. המשטרה, כמו כל גוף ציבורי אחר, יכולה אף היא לשגות. אם מנהיגי מפלגות ועסקני ציבור ידאגו להעמיד את המשטרה תמיד באורה השלילי - ברור שלא יעזור הדבר להעלאת קרנה.

דעת-הקהל הופנתה כלפי המשטרה בקשר עם שלושה משפטים שבזדמנו במקרה באותו זמן. הסערה שקמה בדעת-הקהל תהיה טלאכותית אם לא בנתח כל בעיה בנפרד. למשל: הקצין שטיינברג. ייתכן בהחלט שתהיה השתלשלות-ענינים כפי שהיתה, ובמקרה זה יש כל התגובה וכל המסקנות, אך אין לקשור זאת עם המשפט הפרטי של עמוט בן-גוריון ולא עם משפט כפר-קאסם.

גם אני מצטרף לדברי ח"כ דוד הכהן שעלינו לומר "ישר-כח" למשטרה על פעולתה בהבאת החשודים וגילויי המחתרת והנשק. אין כל ספק שהדבר נשא בחובו סכנות חסרות לבטחון המדינה. אינני יכול להצטרף להסבר של ח"כ שופמן והסיפור שלו על "מיסטר סנדיי". אילו היה קורה ההיפך, והמשטרה לא היתה מצליחה לגלות את החשודים והמחתרת - לא היתה תגובתו של ח"כ שופמן שונה. (ח. לנדאו: הטענה איננה נגד אזלת-היד של המשטרה). חשוב מאד לומר דברי עידוד גם למנהיגי הציבור, ואינני מבין מדוע אין לבכם נותן לכם להגיד דבר טוב למשטרה.

ישיבת ועדת הפנים
20.3.57

הינ'ר י. ריפתין: בין בירור לבירור בענין המשטרה הייתי אורח בחגיגה של יחידת טשור-הגבול. נכחו בה אזרחים יהודים, ערביים ודרוזים. התרשמתי שיה טהרוח הטובה ששררה בפגישת המשותפת של איילי היחידה עם האזרחים. יש צורך לערוך ביקורים כאלה מפעם לפעם, ואנו אף נעשה זאת.

יש לי שאלה לח'כ שופטן: האם הוא מעלה על הדעת שבראש ארגון טרוריסטי כלשהו בארץ עומדים אנשים שגלחו'ע'י שירות בטחוני כלשהו בארץ, או שיש להם קשר איתו? יכול להיות שיש טודיע בקבוצה כזאת, וח'כ לבדאו אסר שזה בסדר. ואילו ח'כ/אסר שהוא בטוח שהאיש מספר אחד של הקבוצה הזאת לא ייסא. זוהי האשמה בדרגת-חומרה רבה מאד, כי אתה מביא בחשבון אפשרות שבראש ארגון כזה עומד איש שנשלח ע'י אחד משירותי הבטחון בסדינה. בכיוון זה אפשר להרחיק-ק-לכת לגבי המסקנות הסופיות הקשורות בעצם הרצח של קסטנר.

י. שופטן: הדגשתי שזה לא קשור במשטרה.

הינ'ר י. ריפתין: דברים מטוב זה אינם נשמרים בסוד, הם עוברים לעתונות ויוצרים דעת-קהל. אולי כדאי שאנו בדברים עם ראש המשטרה ואבקש הודעה כלשהי, כי אני חושב שאחד הדברים הגרועים ביותר בענין זה הם חצאי-רמזים.

אני רואה חשיבות בכך שוועדת הפנים בכנסת יכולה לקיים מפעם בפעם שיחה גלויה על עניני המשטרה, כי לא כל דבר אפשר לברר מעל בימת הכנסת. השופט שילה כבר הציע להקים ועדה שתברר תלונות מטוב זה, אבל חברי הוועדה הביעו את רצונם לברר דברים מפעם בפעם לא בפומביות אלא ביסודיות, כדי שיסארו פחות דברים מעורפלים ככל האפשר.

לגבי רצח קסטנר - אני מסער שכל חברי הוועדה מאוחדים בשלילה מוחלטת של הדרך הנפשעת של טרור אישי. אני חושב שיש חשיבות בכך שהציבור כולו ידע שכל המפלגות סוקיעות - ללא הערכה על מעשיו של האיש עצמו - את הרצח ואת השיטה של טרור אישי. יש צורך בשיתוף-פעולה בין הטובי האנשים ובין המשטרה. לפעמים, כשאדם ברחוב יודע שכל הציבוריות סוקיעה ענין טרוריים, יש בכך עזר רב לגילוי הפשע.

מר בן-פורת: בהחלט. רוכב-האופנוע שנקלע לרחוב באותה שעה היה לנו לעזר רב.

הינ'ר י. ריפתין: אם יש פה האשמות שאינן נגד המשטרה אלא נגד ארגונים אחרים, דעתי היא שחובתם לסטור עליהן לראש המשטרה.

רציתי לומר מלים אחדות בנוגע לנוער סלוד. לפני זמן מה קיבלתי מברק מאחד מתושבי לוד, בו נאמר שבנו יצא לטיול לרצועת עזה ולא חזר, והם דואגים לו ואינם מקבלים שהמשטרה תשובה ברורה. באותו יום התקשתי עם מר סחר וביקשתי ביאורים. כעבור זמן קצר קיבלתי מאחד מקציני המשטרה אינפורמציה בטלפון שהנער נעצר על עבירה בעזה, שוחרר בערבות עצמית או אחרי ששילם קנס, ולאחר מכן נעלם, והמשטרה חושדת שנעלם לתוך מחנה פליטים. ביקשתי אז מקצין המשטרה שיתקשר בהקדם עם ההורים, ואם תהיה ידיעה נוספת - שתיספר לי. לא קיבלתי מטה המשטרה לאחר מכן שום אינפורמציה נוספת.

ח. לבדאנו: אני יודע שהמשטרה איננה הכתובת בענין קסטנר, אבל לא היתה לי כתובת אחרת. העליתי את הענין הזה מתוך חשש רציני. ברור שהטודיע חשוב בענין זה, כי החשודים נתגלו כעבור זמן קצר מאד. ואני יודע מה פירוש הדבר כשיש טודיע בתוך מחתרת, כי אז הפעולה באמת נטבעת. היה כבר טודיע מטעם המשטרה בענין של פצצה טרוריסטית במשרד החוץ, והיא באמת לא נפוצצה (ושוב, אני מוטר "משטרה" רק לסט סיטפליפיקציה). במקרה זה יודע הטודיע הכל כעבור רגעיים לאחר הרצח. האם אין להניח מכאן שידע זאת לפני הפעולה? פעולה כזאת איננה

ח. לנדאו:

נעטית תוך רגע, אלא ההכנות נטשמת שבועות. למה לא שמו על קסטנר מספר כלשהו קודם לכן? והרצח הזה בוצע בלילה מסויים, לא סתם לילה, אלא בלילה הכניעה. לפי היה ענין מבחינה ציבורית פוליטית לרצוח את קסטנר? גם זוהי שאלה. הרצח לגופו הוא ענין חמור מאד, כי מקרה לא יפתור בעיות, אבל עצם הענין של האובייקט, ה"סיימינג", העובדה שכעבור שעה הטודיע כבר ידע את הכל - האם אולי סימן-שאלה כלשהו בטכניקה הסודית הזאת? ורוכב-האופנוע לא גילה הרבה. גילה הטודיע ולא רוכב-האופנוע. ובמקרה זה המסורה היא זרוע מבצעת של מישהו שאיננו המסורה.

אשר לקפיצות מחלונות - אני עצמי קפצתי מקומה שניה פעם, באחד הלילות בסנת 1939, כשבאה מסורה לתפוש אותי. אבל אני ברחתי כדי להסתלק, ואילו האנשים אשר קפצו עתה מבנין המסורה קפצו מקומה רביעית, ולא כדי לברוח. הם אינם מחתרת. ואל תנסו להשוות זאת עם מחתרת ולראות בדברים הללו ענין של מה-בכך.

י. שופמן:

אני מברך גם את המוסד הבלתי-ידוע אם הוא מצליח להיכנס למחתרת טרוריסטית במדינה כדי לחסל אותה. אבל הפעם פעולת-הסניעה הזאת לא הצליחה. והעובדה היא שאדם נרצח. אני מבין פעולה כזאת שעושים לסם חיסול המחתרת, אבל לא כדי להיות עדים לרצח ולתפוש את האשמים לאחר מכן. אין לנו כתובת למי לפנות בענין זה. למחתרת מקרה הרצח הזה הופיע ב"ג'רוסלם פוסט" מאמר ראשי חתום ע"י לאה הן-דור, מאמר פוגרומיסטי הרוצה לעשות הון ספוגתי ממקרה הרצח. כל הבטיחות הללו יחד מעוררות מחשבות.

שר המסורה:

ראשית, אני רוצה להביע שביעות-רצון מהבירור בוועדת הפנים. כי כאן יכול כל אחד להביע את דעתו בשקט. זוהי, לדעתי, הדרך לבירור דברים בין חברים. ע"כ ידברו אולי גם בכנסת בשפה אחרת על עניינים אלה, אם יתעוררו. הדברים שעורר היום ח"כ לנדאו הועלו כמעט כולם בישיבות קודמות. לגבי המפקח הכללי, הדברים שהוסמנו עליו הועלו רק בקשר למשפט שהמפקח הופיע בו בעד. עד אז היה המפקח הכללי גדם טובסר ונילא את תפקידו בהגינות וכמעט שלא שמענו עליו ביקורת מסוג זה. עכשיו באה פרשת שטיינברג והעיבה פתאם על דמותו. אין אני גורס כמור, ח"כ לנדאו. מי שפתח בפרסומים היה שטיינברג עצמו, שפנה גם לראש הממשלה וגם אלי. אני יעצתי לו: הדרך הבדוקה היא ביה"ד. ואז פרסם את סכתביו בעתונות וסחר ענה. כל הפרסום הזה לא היה לרוחי, אבל הוא נעשה. אפשר היה לפטר את שטיינברג רק מסום שאין הוא לרוח המפקח הכללי, ודבר כזה ייתכן, כי בידי הממשלה לפטר קצין, ואין אני יכול לכפות על המפקח עוזרים שאין הוא יכול לעבוד במחיצתם. גם אם יוצא שטיינברג זכאי במשפט, אין פירוש הדבר שהוא בקי טכל אססה. אלמלא בא הענין לפרסום, היה טוב לכל המדינה. אילו היו שואלים אותי - היתה דעתי אחרת. אבל אני הייתי חולה, וקרה מה שקרה.

ביחס להופשטטר: ח"כ שופמן איננו חסיד של השיטה האנגלו-סכסית, ואני אינני חסיד של השיטה הקונטיננטלית. בתחילת המדינה רצו להנהיג אצלנו את השיטה הקונטיננטלית, אבל דעתי היתה שהשיטה לפיה מגינים יותר על האדם היא השיטה הטובה ביותר. לפי שיטה זו עומדות הקטיגוריה והסניגוריה על רסה אחת לפני ביהמ"ש. כל בנין הראיות והחקירה מבוסס על זה. כאן לא ידעה השופטת על דבר אחד שטילו ידעה אותו לא היתה כותבת מה שכתבה. פרקליט המחוז הוא שקרא להתשטר ואמר לו: קרא לעד זה או אחר ותזכיר להם שהם הולכים להעיד ולהגיד את האמת. כי יש לנו עסק כאן עם בני גדם שונים ורבים. היועץ המשפטי כתב לי ואמר: הדבר הזה נעשה לא רק ברשותו של פרקליט המחוז, אלא עפ"י דרישתו. וכשהפרקליט דורש לעשות זאת, אינני חושב שקצין יכול שלא לעשות זאת.

שר המשטרה:

לגבי הקצין זוהר אינני יודע דבר, ואינני יכול לענות לך על כך. קצין מסטרה איננו סוגבל לתפקיד אחד. יש אצלנו שוטרים העובדים בכל ימות השנה ככתבנים או לבלרים, אבל אם יש מסהו מיוחד, אנו מגייסים אותם לאחר שעות העבודה גם לשמירה בלילה. אם זוהר עובד במחלקה הכלכלית, אין זאת אומרת שאינו יכול ללכת בלילה לערוך חיפוש אצל מישהו, אם מטילים זאת עליו.

אשר לקפיצות מהחלונות, עד היום היו בסך-הכל

במסך 8-9 שנות קיום המדינה שלושה מקרים. אינני סופר על כך את ידי, אבל אם תבדוק במסטרה אחרת כלשהי בעולם, תראה שבדברים כאלה יכולים לקרות. בכל מקרה היו חקירות של סופט, ולא נרמז שהחקירה היתה בצורה שהביאה את האדם לידי איבוד עצמו לדעת. אי-אפשר לדעת מה מתרחש בלבנו של אדם ברגע שהוא מתאבד. לענין הקפיצה הוקם בי"ד חוקר, והמסקנות ייטסרו. זה יכול להיות מקרה של התאבדות או תאונה, שגם עמד ליד החלון והיטס, וכשהביט למטה - התבלבל ונפל. זאת היתה גם הגדרת הסופט-חוקר. הוא קבע גם שסדר החקירות לא צריך להיסמך בקומה גבוהה, צריכים להיות סורגים על החלונות, וכו'. את ההוראות הללו יקיימו.

מדברים על המחירת שנתגלתה, ובאמת קיוויתי

שהפעם אטמע על המסטרה מחברי הכנסת מלה אהת טובה. אינני דורש זאת אם אינכם עושים זאת. אבל המסטרה, תוך תקופה קצרה, הצליחה להניח את ידה על הפסעים, לאסור אותם ולאסוף חומר שהוא מסכנע מאוד, ויש גם הודאות. והודאת הנאסם אומרת בדיוק כיצד התגייס לענין, מהו הענין ומי שולח אותו. יבוא הענין לפני המספט, והמספט יכריע. כאן היו גם עדי-ראיה שראו את האיש מטפל בג'יפ ובורח מטנו לאחר מכן. היו גם טביעות-אצבעות, ויש כמה הוכחות. אין אני אחראי לפירושים. דובר המסטרה סוסר דברים, והפרסנים מפרטים אותם כפי שהם רוצים. הענינים יובאו ויתלבנו בפני בית-המספט, וכל תצבור ידע, ואז אפשר יהיה להסיק מסקנות ולהעריך את המסטרה. אינני רוצה לסטור כאן את כל הפרטים, כי הענין נמצא בחקירה. אבל טחתרת היתה, וגם אם לא היתה רצינית ביותר, יכלה לגרום לנו בזקים חמורים.

על דבריו של ח'כ דוד הכהן אין לי מה להעיר.

לדבריו של ח'כ שופמן, גם הוא מסטרף לדבריו

של ח'כ לנדאו שבדברים לא ייפתרו ע"י האקדח. אלא שהוא התרסס דוקא טן המהירות בה נתגלו הענינים. אין כאן כללים, והמספט יגלה הכל.

ח'כ טובי אכר שהשאלה היא כללית. ייתכן. ואני

מסכים שאם יש מקרה לא טוב, צריך לטפל בו, ואנו אף עושים זאת. כפי שאמר ח'כ שורט, במסך חודש-חודשיים התחברו יחד שלושה מקרים, ובציבור נוצר הלך-רוח. ייתכן דוקא שענין גילוי המחירת ישנה זאת. ייתכן גם, ח'כ טובי, שפעם תעזור. המסטרה לכם וגם אתם תשנו את יחסכם אליה. כל הערה הנשמעת פני הסופטים נבדקת ע"י המסטרה, ואם האיש נמצא אסם - הוא בא על עושו. גם בענין מינקובסקי הוקם עכסיו בי"ד חוקר.

בענין סיוסה מירונינסקי, היתה בשעתו ועדה

ממשלתית של שרים, ולפניה הובאו מסקנות הוועדה הציבורית בראשותו של סר ניר. והעדה הממשלתית החליטה כפי שהחליטה, וכפי שהחליטה כן היה. אי-אפשר אפוא לומר שלא היתה ועדה.

ח'כ שורט הצביע בצורה קולעת על המצב במסטרה.

אם מנהיגי הציבור לא יאמרו מלה מעודדת - בוודאי שזה מאכזב את המסטרה. אנו רוצים מלה מעודדת גם שהאופוזיציה. אילו היו חברי האופוזיציה בדעה אתי שהמסטרה היא שירות אזרחי הסייף למדינה, כמו צה"ל, ולא למפלגה זו או אחרת, והיא מטלאת תפקיד מסדרגה גבוהה - היה היחס קצת שונה.

ישיבת ועדת הפנים
20.3.57

שר המטעמה: אני מודה ליו"ר על הערכת ביקורו מצד יחידת מטעם הגבול. אנו מצטערים על מה שקרה, אבל האנשים שחטאו יובאו למשפט. בדרך-כלל עושה מטעם הגבול עבודה טובה מאוד.

בענין רצח קסטנר, אני מקווה במהרה שהצעת היו"ר תתקבל וכל הספלגות יוקיעו בפומבי את המעשה.

ביחס לצעיר שהלך לעזה: הוא הלך עם קבוצה מטורגנת של פועלים לבקר ברצועה, ופתאום עזב את הקבוצה. חיפשו אותו ומצאוהו בסחנה פליטים בו יש לו קרובים. הוא הובא למשפט בעזה על כך שביקר במקום שהסגור אתו אסור. הוא נדון לכמה ימי מאסר וקנס כלשהו, ריצה את עונשו, ניתנה לו תעודת-סחרור והייתר יציאה מהרצועה, אך במקום לצאת מהרצועה - בעלם. עבור אביו הושג רסיון ללכת לסם ולחפש אותו, וזהו הלך וחזר. הוריו הביעו הסערה שאולי הלך לאל-עריש. אני סניח שמצאו תשובה, מסום שנתחילה הציפו אותנו בסברק, טלפונים וכו', ואילו אח"כ - שקט מוחלט.

היו"ר י. ריפתין: לפנינו עוד ענין שהועבר אלינו ע"י הוועדה

לפניות הציבור בענין הדרוזי טוחמד עבאס

ח'נג'ר. לפני כשנה נעצרו הוא ובנו יחד עם קבוצת ערבים נחרים, הדבר היה בתקופת-חירום, ועמדו להחזירם הביתה. הנסיעה הביתה נהפכה מצדו למין אודיסיאה. הם גרים ע"י עכו, והם טוענים שהורדו בכוח בואדי-ערה, ותוך כדי כך אגרו להם חפצים והאיט אף נחבל. פרט לתלויה על התנהגות המטעמה, היו לו מספר תלונות קונקרטיות: (1) האיט נחבל ושכב זמן-מה; (2) חפצים שלו הלכו לאיבוד. האנשים הללו דורשים אפוא שני דברים. ראשית, שייעשה צדק, ואם היה מישהו אחראי למעשה השרירותי, שיבוא על ענסו. שנית, נגרם להם נזק, והם דורשים פיצויים חסריים.

כפי ששמעתי, היתה במטה המטעמה מוזן קטנת

לסדר את הענין, אם כי הימים אז היו ימי סתיחות ופעולות נעשו במהירות, והאנשים נאספו לא רק כדי לפגוע בהם אלא כדי להגן עליהם מפני זעם הציבור.

שר המטעמה:

הענין היה בתקופה שהפידאיון פשטו בארץ

ורצחו כל מי שפגשו בדרכם. באותם הימים

התחילה המטעמה לפעול, והואיל ובסביבת ת"א יש הרבה סבני המיעוטים

העובדים שם, ויש חסות-סוח העלולים לפגוע בהם, אספו את כל בני

המיעוטים כדי לשלוח אותם לכפריהם. טיפלו ב-1,000 עד 1,500 איש. הדבר

צריך היה להיעשות במהירות האפשרית. בתוך האנשים הללו היו גם שני

המתלוננים. לכאורה צריך היה להוריד אותם בחדרה, ושם היו מוצאים את

דרכם הביתה. אבל קשה לבדוק משוטט או מקצין סיקבע עבור כל אחד

היכן יש להוריד אותו. העסיסו אפוא את כל אנשי הצפון במכונית אחת,

כולם, פרט לשני המתלוננים, הם מהמשולש. אמרו לנהג: תוריד אותם

ע"י המשולש, והשוטר האחראי למכונית עשה כן. אינני בא להכחיש את

דבריהם שהיבדו חפצים. הבעתי את צערי בכנסת, בתשובה לשאילתה של ח'כ

כטיס. המטעמה איננה מכירה את האיט ואין לה שום ענין להתנכל לו

ולתרגיזו. הייתי מוכן גם לכתוב לו מכתב ולהביע את צערי. ביחס

לפיצויים - בתקציב שלנו אין פריט האומר: "תשלום פיצויים". אם ביחס

לפסוק שעלי לשלם פיצויים - אני חייב לעשות זאת. אני מציע אפוא

שיגישו מטעם מזרחי על אגודת החפצים.

ח. לנדמן:

למה מטעם שיתן לדבר הד בלתי-רצוי ויבפח

אותו?

שר המטעמה:

הם דורשים, נדמה לי, 150 ל"י. אני מוכן

יאולי לכתוב ליועץ המשפטי שימליץ לשר

המזאר שישלמו להם פיצויים ויחסלו את הענין בצורה זו.

ישיבת ועדת הפנים
20.3.57

ת. טובי:

אין אנו צריכים לשים את הדגש בענין הפרטי. זוהי פגיעה חסורה בזכותם של כל האנשים אשר בטענה של הגנה נגד הפידאיון, פוגעים בהם. ואין זה רק ביטול או בת"א. מפילו מחיפה גורשו הפועלים המבוהלים לבתיאם. כל הגישה הזאת רק מזיקה ואיננה פועילה אם מחנכים את הציבור לראות בערבי סכנה חסורה כשהוא מתהלך ברחובות ת"א. לכן צריך להוקיע ולגנות את כל הפרשה, במיוחד כשכל הדבר הזה הוא בלתי-חוקי. באיזו סטכות לזקחת המטטרה את החוק בידיה ומעבירה תושב סמקום לסמקום? היו להם רשימות יציאה מהכפרים שלהם.

שנית, גם אם המטטרה מבצעת פעולה סתוך שיקולים כלליים כאלה, גם השוטר המבצע את הפעולה צריך להתייחס אליה בצורה מנושית.

מר בן-פורת:

אבל אנו הצטערנו על המקרה. היה נהג אחד שהיה צריך להבדיל שני אנשים אלה בתוך פעולה שהקיפה אלף איש, והוא שכח להוריד אותם בחדרה. זהו כל הענין.

היו"ר י. ריפתין:

הועדה לפניו הציבור לא העבירה אלינו דיון בשאלה בכללותה. אבל סתוך שהשאלה העיקרית היא מה צריך לעשות במקרה כזה של פשיטת פידאיון - אני מציע שאפגש עם ח"כ טובי לשם בירור ידידותי בענין זה.

מר בן-פורת:

בקשר עם זה כדאי לברר גם אילו דאגות היו לקצין המטטרה באיזור לוד בעת הרצח בסביבה, גם לגבי הפידאיון וגם לגבי תושבים ערביים של לוד.

היו"ר י. ריפתין:

לשאלה המעשית עצמה: אני שמח על שימוף-הפעולה עם שר המטטרה. אני מבין שייכתב לאיש מכתב מטעם המטטרה, המביע צער על המקרה, והשר יפנה למקום המתאים כדי למצוא טיזור כספי.

שר המטטרה:

להערתו של ח"כ טובי: לכל ענין יש שתי פנים. אנו מחנכים את השוטרים לראות בערבי אזרח ישראלי כמו כל אדם אחר. תמצאו את האזרחים הערביים בחגיגות שלנו ובכל מקום אחר. גם כשהקמנו טענה לחללים שלנו שנפלו, בתוך אותה הבן חרות ללא הבדל שמו של השוטר הערבי שנפל יחד עם האחרים. אבל במקרה זה של פשיטת הפידאיון מה היה ח"כ טובי אומר אילו היה מישהו רואה ערבי כזה ברחוב וחושב אותו לפידאי? חברי כנסת שיש להם עטדה של באי-כוח ציבור צריכים לדעת להעריך את הדברים.

היו"ר י. ריפתין:

יש לי הודעה לחברים. ביום ה', 4 באפריל, יתקיים סיור של הוועדה בקשר עם דיוני הוועדה על המוניציפליזציה של היישובים הערביים. הסיור יתקיים גם במקרה שהכנסת תשב ביום ה' של אותו שבוע. כוונת הסיור היא שישתתפו בו חברי ועדת הפנים, כי יש כאן ענין של אחריות ושל ייצוג, ולא ישתתפו בו אורחים. יש בקשה מצד הכתבים הפרלמנטריים להשתתף בסיור, ועוד נברר זאת.

מר בן-פורת:

ת. טובי:

בהזדמנות זו רציתי לשאול בנוכחות השר: האם לחבר כנסת יש רשות להיכנס לתחנת-מטטרה ע"ס לטלפן מטנה?

שר המטטרה:

אני חושב שכן.

ת. טובי:

לפני זמן מה נכנסתי לתחנת המטטרה של ג'למי ולא הרשו לי. אני מוכן לכתוב על כך לשר עם כל הפרטים.

(הישיבה ננעלה ב-12.30)